

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. ...ügygondnok ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kárpáti Krisztina jogtanácsos által képviselt Vám- és Pénzügyőrség Észak-alföldi Regionális Parancsnoksága alperes ellen jövedéki ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróságon 9.K.20.504/2007. számon indított és ugyanezen bíróság 2007. augusztus 22-én kelt 9.K.20.504/2007/14. számú jogerős ítéletével befejezett perében az alperes részéről 15. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t

A Legfelsőbb Bíróság a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 9.K.20.504/2007/14. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes ügygondnokának 10.000 /azaz tízezer/ forint ügygondnoki díjat.

A feljegyzett 34.200 /azaz harmincnégyezer-kétszáz/ forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Vám-és Pénzügyőrség Fővámhivatal Nyíregyháza Mátészalkai Kirendeltsége a 2006. december 1. napján kelt 16312/2-2006. számú határozatával a felperest jövedéki törvénytörés miatt 569.320 Ft jövedéki bírság megfizetésére kötelezte.

A felperes jogi képviselője útján fellebbezést terjesztett elő. A fellebbezés tartalmazta, hogy felperes születése óta értelmi fogyatékos, amelynek következtében 100%-os rokkant, és a jövedéki ellenőrzés során súlyos ittas állapotban is volt, továbbá, hogy a beszámítási képesség vizsgálata, szükség esetén orvosszakértő bevonásával, a jövedéki eljárásban is kötelező. A fellebbezés mellékleteként benyújtásra került az Országos Orvosszakértői Intézet 2002. július 3-án keltezett, az Sz. ... számú Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság 1999. július 13. napján kelt, a felperes elmeállapotára vonatkozóan készített szakértői véleménye, amelyek szerint a felperes mentálisan retardált, közép súlyos mértékben értelmi fogyatékos.

Az alperes a 2007. január 15. napján kelt 8865/2006. VPÉARP számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Indokolásában

többek között megállapította, hogy az adózatlan jövedéki termék birtoklása miatt folytatott közigazgatási eljárás nem polgárjogi és nem büntetőjogi következmény, így szükségtelen az elmeállapot vizsgálata. A jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény /a továbbiakban: Jöt./, és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény /a továbbiakban: Ket./ a jövedéki alany tekintetében nem írja elő a cselekvőképtelenség és korlátozott cselekvőképesség vizsgálatát.

A felperes jogi képviselője útján előterjesztett keresetében a jövedéki határozatok megváltoztatását, illetve hatályon kívül helyezését kérte. A jogi képviselő kiemelte, hogy mivel a felperes - a hatóság tudomása szerint is - beszámítási képességgel nem rendelkezik, érvényes jognyilatkozatot nem tehet, így a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény /a továbbiakban: Ptk./ 17.§-ának /1/ bekezdése alapján önállóan nem lehetett volna az eljárás alanya, törvényes képviselőjében, gondnokság alá helyezése nélkül, a szülőknak kellett volna eljárnia. E súlyos eljárási jogszabálysértés megalapozza a határozatok hatályon kívül helyezését. Vitatta továbbá a határozatok anyagi jogi jogszerűségét is.

Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a másodfokú határozatot hatályon kívül helyezte, és az alperest új eljárásra kötelezte. Indokolása szerint a perben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény /a továbbiakban: Pp./ 50.§-ának /1/ bekezdése alapján eljárva észlelte, hogy a gondnokság alá nem helyezett felperes cselekvőképességgel nem rendelkezik, az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége hiányzik, ezért a Pp. 74.§-a alkalmazásával a képviselőjére ügygondnokot rendelt ki.

Az elsőfokú bíróság a Jöt. 48.§-ának /2/ bekezdés a/ pontja, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény /a továbbiakban: Art./ 5.§-ának /1/ bekezdése, a Ket. 15.§-ának /6/ bekezdése, a Ptk. 17.§-ának /1/ bekezdése alapján megállapította, hogy jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a jövedéki eljárásban is csak a cselekvőképes természetes személy bír eljárási képességgel, azaz csak cselekvőképes személlyel szemben lehet jövedéki eljárást lefolytatni, annak hiányában képviselőjéről hivatalból kell gondoskodni. Az eljárási képességgel nem bíró fél saját képviselőjére megbízást sem adhat, így a jog képviselő részvétele a jövedéki eljárásban nem pótolta a hatóságnak a Ket. 15.§-ának /6/ bekezdésében foglalt ügygondnok kirendelési kötelezettsége elmulasztását. E mulasztás az ügy érdemére kiható, és a bírósági eljárásban nem orvosolható súlyos eljárási szabálysértés, amely megalapozta a másodfokú határozat hatályon kívül helyezését. Az új eljárásban az alperesnek a Ket. 15.§-ának /6/ bekezdésében foglaltak betartásával kell eljárnia. Az elsőfokú bíróság a

határozatokat az eljárási jogszabálysértés miatt érdemben, az anyagi jogi szabályoknak való megfeleléssége körében nem vizsgálta. Az elsőfokú bíróság kifejtette továbbá, hogy álláspontja szerint a tényállás is felderítetlen, az új eljárásban az ellentmondásokat fel kell oldani, és az elkövetési magatartás bizonyítékokkal alátámasztása is szükséges. A jogellenes magatartás megállapítása esetén az Art. 1.§-ának /2/ bekezdésében, a Ket. 1.§-ának /2/ bekezdésében foglaltak alapján nélkülözhetetlen annak mérlegelése, hogy a belátási képességgel nem bíró jövedéki alannal szemben a bírság, mint szankció kiszabása mennyire alkalmas annak célja elérésére.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében az ítélet hatályon kívül helyezését és a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság ítélete sérti a Jöt. 1.§-ának /4/ bekezdését, 4.§-ának a/ pontját, 48.§-ának /2/ bekezdés a/-b/ pontjait, 114.§-ának /1/ bekezdés b/ pontját, /3/ bekezdését, a Ptk./ 11.§-ának /1/-/2/ bekezdéseit, 14.§-ának /1/ bekezdését, 15.§-ának /1/ bekezdését, 17.§-ának /1/-/3/ bekezdéseit, a Pp. 49.§-ának /1/ bekezdését, 74.§-át, a Ket. 15.§-ának /3/ és /6/ bekezdéseit, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 1.§-ának /2/ és /6/ bekezdéseit, 133.§-134.§-aiban foglaltakat.

Kifejtette, hogy felperes cselekvőképtelennek, illetve korlátozottan cselekvőképeseznek nem volt tekinthető sem a közigazgatási eljárásban, sem a perben, ezért lényeges eljárási jogszabálysértést nem követett el. Sérelmezte az elsőfokú bíróságnak a tényállás felderítetlenségére, a további bizonyítási eljárás szükségességére, a bírságkiszabásra vonatkozó megállapításait. Vitatta, hogy a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003./VII.22./ IM rendelet /a továbbiakban: IM r./ 3.§-ának /2/ bekezdése alapján megállapított ügygondnoki díj az elvégzett tevékenységgel arányban állt volna.

A felperes ügygondnoka az ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§-ának /1/ bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A jövedéki ügyében az ellenőrzés alá vont felperes a Jöt. 4.§-ának a/ pontja alapján a törvény személyi hatálya alá tartozik. A Jöt. 48.§-ának /2/ bekezdése, az Art. 5.§-ának /1/ bekezdése szerint az ellenőrzésre a vámjogszabályokban, illetve az Art-ben nem szabályozott kérdésekben, a Jöt-ben foglalt eltérésekkel, a Ket. szabályait kell alkalmazni.

A felperes saját jövedéki ügyében a Ket. 15.§-ának /1/ bekezdése alapján ügyfél, aki e minőségében ügyféli jogait gyakorolhatja. Az

ügyféli joggyakorlás abban az esetben lehet teljeskörű és akadálymentes, ha az ügyfél képes a saját ügyében eljárni.

A Ket. 15.§-ának /6/ bekezdése szerint a természetes személy ügyfélnek akkor van eljárási képessége, ha a polgári jog szabályai szerint cselekvőképességgel rendelkezik. Jogszabályban meghatározott esetben a korlátozott cselekvőképességgel rendelkező személyt is megilleti az eljárási képesség. Az eljáró hatóság hivatalból vizsgálhatja az eljárási képesség meglétét, és ha annak hiányát állapítja meg, úgy az ügyfél helyett törvényes képviselőjét vonja be az eljárásba, illetve ügygondnok kirendelését kéri. E törvényhely értelmében eljárási képessége a cselekvőképes személynek van /e képesség a korlátozottan cselekvőképes személyt csak jogszabályban meghatározott esetben illeti meg/. A jogképességet illetve a cselekvőképességet a Ptk. I. és II. fejezetei szabályozzák.

A Ket. 15.§-ának /6/ bekezdése a hatóságra bízta, hogy hivatalból vizsgálja-e, avagy sem az eljárási képességet, ugyanis a törvénytöveg szerint "az eljáró hatóság hivatalból vizsgálhatja az eljárási képesség meglétét". A perbeli ügyben a jövedéki hatóság - miután a benyújtott szakvéleményekből tudomással bírt arról, hogy a felperes értelmi fogyatékos, és az elmeállapotot véleményező szakvélemények felülvéleményezésére szakértelemmel nem rendelkezik, továbbá a Ket. 5.§-ának /1/ bekezdése alapján kötelezettsége az ügyféli joggyakorlás előmozdítása - kötelessé vált a felperes eljárási képességének a vizsgálatára.

Az eljárási képesség meglétének vizsgálata, illetve hiánya esetén a Ket. 15.§-ának /6/ bekezdésében meghatározottak teljesítése /az ügyfél helyett törvényes képviselőjének bevonása az eljárásba, illetve ügygondnok kirendelése/ megelőzi annak a kérdésnek a mikénti eldöntését, hogy mi a jogkövetkezmény a cselekvőképtelen, illetve korlátozottan cselekvőképes személy által elkövetett anyagi /Jöt./ jogszabálysértés esetén.

Össze nem vonható, külön kérdés annak eldöntése, hogy az eljárási képesség vizsgálata alá vont ügyfélnek van-e vagy nincs eljárási képessége, illetve, hogy a jövedéki törvénytöveget elkövető személyének elmeállapota befolyásolja-e a magatartása jogkövetkezményeit.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a jövedéki hatóság a felperes eljárási képessége vizsgálatának elmulasztásával súlyos, és a bírósági eljárásban nem pótolható eljárási jogszabálysértést követett el, amely megalapozta az alperes határozatának hatályon kívül helyezését.

Az elsőfokú bíróság az eljárási jogszabálysértés okán a határozatokat érdemben nem vizsgálta, ezért a további /a tényállásra, a bizonyítékokra, a szankcionálásra vonatkozó megállapításait a Legfelsőbb Bíróság az ítélet indokolásából mellőzte.

Az elsőfokú bíróság 10. sorszámú, a felperes részére ügygondnokot kirendelő végzése kapcsán az alperes az elsőfokú eljárásban kifogást nem terjesztett elő, e végzéssel szemben a Pp. 270.§-ának /2/ bekezdése alapján felülvizsgálatnak nincs helye, ezért a Legfelsőbb Bíróság az alperesnek e pervezető végzésre vonatkozó álláspontja értékelését mellőzte.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján az elsőfokú bíróság által az IM r. 3.§-ának /2/ bekezdése alkalmazásával mérlegeléssel megállapított elsőfokú perköltség összegének felülmérlegelése nem indokolt.

Mindezek folytán a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet, amely a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályhelyeket nem sértette meg, a Pp. 275.§-ának /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság a pervesztes alperest a Pp. 270.§-ának /1/ bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 84.§-ának /4/ bekezdése alapján kötelezte az ügygondnoki díj megfizetésére.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati illeték viseléséről a Legfelsőbb Bíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50.§-ának /1/ bekezdése, a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986./VI.26./ IM rendelet 14.§-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2008. november 6.

Dr. Lomnici Zoltán sk. a tanács elnöke, Dr. Kurucz Krisztina sk. előadó bíró, Dr. Hajnal Péter sk. bíró